

Әл-Фараби
атындағы
Қазақ ұлттық
университеті

QAZAQ

UNIVERSITETI

Апталық
1948 жылдың
20 сәуірінен
шыға бастады

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ АПТАЛЫҚ ГАЗЕТ №18 (1886) 15 МАМЫР 2023 ЖЫЛ WWW.KAZNU.KZ

Қаламгерге арналған конференция өтті

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде жазушы, қоғам қайраткері Рахметолла Райымқұловтың туғанына 110 жыл толуына арналған «Рахметолла Райымқұловтың әдеби мұрасы: көркемдік және ұлттық мінез» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция ұйымдастырылды.

Жиында жазушының өмірі мен шығармашылығына арналған «Фибратты ғұмыр» атты сериялық кітабының және балаларға арналған «Сұр көбелек» кітабының салтанатты тұсау-сер рәсімі өтті. Іс-шараға ҚР Президентінің кеңесшісі Мәлік Отарбаев, ҚазҰУ-дың Басқарма Төрағасы – Ректоры Жансейіт Түймебаев, Қаламгерлер – Дулат Исабеков, Нұрлан Оразалин, Смағұл Елубай, Сауытбек Әбдірахманов, мемлекет және қоғам қайраткерлері, Рахметолла Райымқұловтың қызы, Р.Бағланова атындағы «Қазақконцерт» мемлекеттік концерттік ұйымының басшысы Ақтоты Райымқұлова, оқу ордасының оқытушы-профессорлар құрамы мен білім алушы жастары қатысты. Конференция барысында

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың құттықтау хатын ҚР Президентінің кеңесшісі Мәлік Отарбаев оқып берді. Хатта: «Рахметолла Райымқұлов – руханиятымыздың өркендеуіне зор үлес қосқан қаламгер. Жазушының шоқтығы биік шығармалары оқырман қауымның

жүрегіне жол тауып, лайықты бағасын алды. Сондай-ақ ол шетелдің классикалық туындыларын қазақ тіліне аударып, рухани мол мұра қалдырды. Қаламгердің еңбек жолы өскелең ұрпаққа үлгі болары сөзсіз», – делінген.

Жалғасы 2-бетте

Ұлттық кадр даярлаудың ұйытқысы еді
3-бет

Жасыл әлемнің қыр-сырын зерттеуші
4-бет

Кузница казахстанской дипломатии
6-бет

Ұлтқа қызмет еткен тұлғалар ұлықталды

Алматыда Қазақстан оқу-ағарту саласының жарқын ғұламасы, еліміздің руханияты мен мәдениетіне зор үлес қосқан көрнекті ғалым, әдебиеттанушы Шамғали Сарыбаевтың туғанына 130 жыл толуына орай, арнайы іс-шара ұйымдастырылды.

Шараға ҚР Президентінің кеңесшісі Мәлік Отарбаев, Алматы қаласының әкімі Ерболат Досаев, ҚазҰУ-дың Басқарма Төрағасы – Ректоры Жансейіт Түймебаев, дипломат, Азиядағы өзара іс-қимыл және сенім шара-

лары жөніндегі кеңесінің (АӨСШК) бас хатшысы Қайрат Сарыбай, ҚР ҰҒА академигі Мұрат Жұрынов, Құрманғазы атындағы Қазақ ұлттық консерваториясының ректоры Арман Жүдебаев, ҚР еңбек сіңірген

қайраткері Роза Рымбаева, зиялы қауым өкілдері, мемлекет және қоғам қайраткерлері, Шамғали Сарыбаевтың ұрпақтары жиналды.

Жалғасы 2-бетте

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-да өткен кезекті ғылыми кеңесте білім беру бағдарламаларына білім алушыларды сапалы қабылдау және университет қызметкерлері үшін тұрғын үй салу мәселелері талқыланды.

21-23 тамыз аралығында – докторантура бойынша жүзеге асырылады. Сондай-ақ оқуға қабылдау 25 тамызға дейін бакалавриат,

Оқуға қабылдауға дайындық пысықталды

Алдымен қабылдау комиссиясының жауапты хатшысы Наталья Ем баяндама жасады. Ол қазіргі таңда қабылдау комиссиясының хатшылығы құрылып, қабылдау науқанының күнтізбесі дайындалғанын алға тартты. Құжаттарды қабылдауды қамтамасыз ету үшін факультеттер бойынша техникалық хатшылардың тізімі бекітілді.

«16 мамыр – 5 шілде аралығында бакалавриат, 20 шілде – 10 тамыз аралығында магистратура, 4-20 тамызда докторантура бойынша Ұлттық бірыңғай

тестілеу қорытындылары шығарылады. Конкурсқа құжаттарды қабылдау 13-20 шілде аралығында – бакалавриат, 11-16 тамыз аралығында – магистратура,

28 тамызға дейін докторантура бойынша жүзеге асырылады», – деді жауапты хатшы.

Жалғасы 2-бетте

Қаламгерге арналған конференция өтті

Ұлтқа қызмет еткен тұлғалар ұлықталды

Соңы. Басы 1-бетте

Кездесуде Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың құттықтау хатын ҚР Президентінің кеңесшісі Мәлік Отарбаев оқып берді. Хатта: «Шамғали Сарыбаев – ұлт руханиятына зор үлес қосқан ғабриятты ғалым, ұлағатты ұстаз. Ол қазақ тілі мен әдебиеттану ғылымын жаңа белеске көтеріп, көптеген сүбелі еңбектер жазып, ана тіліміздің тынысын ашып, көкжиегін кеңейтті», – делінген.

Басқосуда көпшілік назарына Шамғали Сарыбаев туралы «Ғұлама» атты деректі фильмі көрсетілді.

Кейін ҚР ҰҒА академигі, профессор Шора Сарыбаев, Қазақ ұлттық музыка аспаптарын зерттеуші, профессор Болат Сарыбаев пен танымал сазгер, композитор Талғат Сарыбаевтың құрметіне орнатылған мемориалдық тақта-

ның ашылу рәсімі өтті. Әр жылдары әулет өкілдері тұрған Абылай хан даңғылындағы №113 үйдің қабырғасына ескерткіш белгі орнатылды.

Ашылу рәсімінде Алматы қаласының әкімі Ерболат Досаев сөз сөйлеп, Шора, Болат және Талғат

Сарыбаевтар өз ісіне адал, әдебиет пен музыка өнерінің дамуына сүбелі үлес қосқан нағыз мамандар екенін атап өтті.

Өз кезегінде сөз алған ҚР ҰҒА академигі Мұрат Жұрынов ұлтқа қызмет еткен тұлғаларымыздың еңбектерін дәріптеп, насихаттау бүгінгі жастардың парызы екенін баса айтты.

Сондай-ақ жиында Шамғали Харесұлының шәкірттері, Шора Сарыбаевтың замандастары, қазақ эстрадасының жұлдызы Роза Рымбаева, Азиядағы өзара іс-қимыл және сенім шаралары жөніндегі кеңесінің (АӨСШК) бас хатшысы Қайрат Сарыбай сөз сөйлеп, естеліктерімен бөлісті.

Нұрсұлтан БАЗАРБАЙҰЛЫ

Соңы. Басы 1-бетте

Сонымен қатар жиында ҚР Ақпарат және қоғамдық даму министрі Дархан Қыдырәлінің, ҚР Мәдениет және спорт министрі Асхат Ораловтың құттықтау хаты оқылды.

Өз кезегінде Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ ректоры Жансейіт Түймебаев сөз сөйлеп, Рахметолла Райымқұловтың еңбек жолына тоқталды.

«Рахметолла Райымқұловтың көптеген жас қаламгерге кеңесін айтып, жол нұсқап отырды. Бас-

шылық қызметте жүріп, әдеби шығармашылықпен айналысты. Қаламгердің есімі әдеби ортада, оқырман арасында кеңінен танылды», – деді Жансейіт Түймебаев.

Кездесу соңында жазушының қызы Ақтоты Райымқұлова кешті ұйымдастырғаны үшін ҚазҰУ басшылығына ризашылығын білдірді.

Сондай-ақ конференцияда Рахметолла Райымқұловқа арналған республикалық шығармашылық байқаудың жеңімпаздары анықталып, арнайы сыйлықтармен марапатталды.

«Қазақ газеттерімен» ақпарат алмасуға уағдаласты

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті мен «Қазақ газеттері» жауапкершілігі шектеулі серіктестігі ынтымақтастық туралы меморандумға қол қойды.

ҚазҰУ ректоры Жансейіт Түймебаев «Қазақ газеттері» бас директорының орынбасары – Алматы филиалының басшысы Думан Анашпен кездесіп, алдағы уақытта атқарылатын ортақ жұмыстар мен ынтымақтастық бағыттарын талқылады.

Ынтымақтастықтың мақсаты – ақпарат алмасуда бірлесіп жұмыс істеу, серіктестікке қарасты басылымдар және kazgazeta.kz ақпараттық портал оқырмандарының сұранысына жауап беретін сапалы ақпараттық-танымдық материалдар жариялау, өзара ақпараттық, консультативтік және әдістемелік қолдау көрсету.

Кездесу барысында құрметті меймандарға оқу ордасының басшысы Жансейіт Түймебаев ҚазҰУ-

дың жетістіктері мен алдағы жоспарлары туралы ақпарат берді.

Өз кезегінде Думан Анаш «Қазақ газеттеріне» қарасты басылымдарда жариялану бойынша ҚазҰУ оқытушылары мен студенттері белсенді екенін баса айтты. Сондай-ақ өз сөзінде қонақ бүгінгі меморандум үлкен нәтижелерге бірлесіп қол жеткізуге сеп болатынын жеткізді.

Айта кетейік, «Қазақ газеттері» құрамына қазір 12 басылым кіреді. Олар: «Егемен Қазақстан», «Казахстанская правда», «Ана тілі», «Ақиқат», «Мысль», «Теңге монитор», «Ұйғыр авазы», «Үркер», «Ақжелкен», «Балдырған», «Ұлан», «Дружные ребята» басылымдары.

Нұрсұлтан ЖЕКСЕНБАЕВ

Оқуға қабылдауға дайындық пысықталды

Соңы. Басы 1-бетте

Сонымен қатар баяндамада білім алушылар контингентінің сапасы мен қарқыны, ҚазҰУ-ға түсу үшін шекті балдардың мандықтар бойынша жоспарлы мәндері мен өзгеру барысы ұсынылды. Биыл әскерде қызмет еткен қазақстандықтар ҰБТ-дан өтпей-ақ жоғары оқу орындарына түсе алады. Осыған байланысты университет басшысы оларды қабылдауға дайындық бойынша бірқатар тапсырмалар берді.

ҚазҰУ-дың Басқарма Төрағасы – Ректоры Жансейіт Түймебаев факультет басшыларына 2022-2023 оқу жылы контингентіне сандық және сапалық талдау жасауды тапсырды. Сонымен қатар ректор қабылдау науқаны шеңберінде жұмысты жандан-

дыру, факультеттердің кәсіптік бағдарлау іс-шараларының жоспарын ұсыну, қабылдау комиссиясының үздіксіз жұмысын техникалық тұрғыдан қамтамасыз ету, оқуға түсушілер контингентінің сапасын арттыру мақсатында «Алтын белгі» иегерлері және республикалық олимпиадалардың

жеңімпаздарымен үгіт-насихат жұмыстарын жүргізу және студенттердің жазғы демалысын ұйымдастыруға назар аудару қажеттігін баса айтты.

Сондай-ақ жиында университет қызметкерлерінің «Парасат» кәсіподағының өкілі Дәулетбай Рысқалиев ОПК және ғылыми қызметкерлердің бос лауазымдарына конкурс өткізу мерзімі туралы айтып берді. Бұған қоса, кәсіподақ өкілі Ғылыми кеңес қатысушыларын университет қызметкерлері үшін тұрғын үй салу мәселелеріне қатысты ұжымдық шарт тараптарының бірлескен қызметімен таныстырды.

Света ӨМІРФАЛИЕВА

Ұлттық кадр даярлаудың ұйытқысы еді

Дипломатияның және біздің ғылым мен білім тарихында өз есімін алтын әріппен жазып кеткен адамның бірі Төлеген Тәжібаев еді. 2020 жылы осы ұлы адамның 110 жылдық мерейтойын сол кездегі пандемияға байланысты ойдағыдай атап өте алмадық.

Мемлекет қайраткері, психология ғылымының докторы, профессор, академик Т.Тәжібаев 1948-53 жылдары Қазақ университетінің ректоры болған еді. Ол сондай-ақ 1944-57 жылдары ҚазКСР Сыртқы істер министрі лауазымды қызметін атқарды. Оның Қазақ еліне жасаған игілікті істері ұшан-теңіз десек, артық айтқандық емес.

трлігіне қарасты Жоғары дипломатия мектебіне (ВДШ) Қазақстан Компартиясы Орталық комитеті бюросының шешімімен 11 адамды оқуға жібереді. Олардың бесеуі Жоғары партия мектебінің Дипломатиялық бөлімінде оқыған. Сол білімді дипломаттар ҚазКСР Халық комиссариатының сыртқы істер бөлімінде қызмет етті.

Төлеген Тәжібайұлы маман даярлауға, соның ішінде ұлттық кадрларды даярлауға өмір бойы белсене араласты. 1945 жылы Жоғары дипломатия мектебіне үш адам, Халықаралық қатынастар (МГИМО) институтына да үш адамды оқуға жібереді. Соның бірі Мәлік Фазылов еді. Мәлік Сабырұлы – Т.Тәжібаев даярлаған дипломаттардың арасындағы ең көрнектісі. Ол 1951 жылы МГИМО-ны бітірген соң, Қазақ КСР министрлігінде Т.Тәжібаевтың бірінші хатшысы болып қызмет атқарды. Жетпісінші жылдардың басында азғана уақыт Қазақстанда сыртқы істер министрі болды. Өмір бойы Африка (Марокко, Мали) елдерінде Кеңес Одағының елшісі қызметін атқар-

ды. Қазір оның немересі Францияда төтенше және өкілетті елші. Ал немере қызы МГИМО-ны үздік бітірген дипломат, Мәскеудегі елшілікте қызмет атқаруда (Т.Тәжібаевтың Фазыловтан кейінгі көмекшісі Нұрулла Сағындықов болған екен).

Дипломат, генерал-полковник Т.Тәжібаев сыртқы істер қызметінде жүріп, 1950 жылы Біріккен Ұлттар Ұйымында алғаш рет ағылшын тілінде сөйлеген қазақ баласы. Кейінірек қайраткер тұлға 1956-57 жылдары сол жерде бірнеше рет баяндама жасаған. Оның жағымды қоңыр дауысы әлі күнге дейін сақталған, рақаттанып тыңдауға болады.

Жоғарыда аты аталған Мәскеу ЖОО-ларында мемлекет қайраткерлерінің қамқорлығы арқасында 30-дан аса адам оқып шығып, белгілі дипломат қазақ аталды. Олардың қатарында Д.Исмағұлов, Ж.Тналин, А.Туғанбаевтар Қазақ КСР Сыртқы істер министрлігінде, ал Кеңес Одағының Ирандағы елшілігінде С.Ділдәбеков, Суданда К.Баймұратов, Венгрияда С.Раймбеков сынды дипломаттар қызмет етті.

Төлеген Тәжібайұлы Қазақ КСР сыртқы істер министрі қызметін атқара жүріп, 1948-53 жылдары Қазақ мемлекеттік университетінің ректоры болды. Ол көптеген ғалымдарды тәрбиеледі. Солардың қатарында Қ.Жарықбаев, Ж.Түркіпұллы сияқты шәкірттерін ерекше атап өтуге міндеттіміз.

Т.Тәжібаевты танитын адамдардың қайсысы болса да, ол кісі туралы тебіреніп естеліктер айтады. Көп естелік айтқандардың ішінде ф.ғ.д., профессор Ғұбайдулла Айдаров пен профессор Жұмаш Ешмұратов болды. Ауыл мектебінде мұғалім болып жүрген жерінен ҚазМУ-ға шақырып алып, аспирант етіп қабылдағаны туралы Ф.Айдаров былай деп еске алған еді: «Ол ерекше бауырмал

және өте іскер профессор екен. Бірнеше кездесуден соң, «Айналайын, қолыңнан іс келетін, жаза білетін бала екенсің. Сен сияқты ғылымға икемі бар дарынды қазақ балалары аз. Сен бізге қажетсің. Маған аспирант болып кел. Алғашқы кезде материалдық қиындық болмайды емес, болады. Өйткені аспиранттың стипендиясы көп емес. Ал сен ауылда мұғалімнің жетіспеушілігінен бір емес, екі ставка сабақ бересің. Завуч, директор боласың, қысқасы, жағдайың жақсы. Қиыншылық болмай қоймайды. Әрине, өзім көмектесем, аздап сағат бөліп, лекция оқытармыз. Бес жыл соғыста болып, талай тауқыметті көрген ер жігітсің ғой, шыдайсың», – деп, мені аспирантураға алды», – деп ерекше тебіреніп айтқан талай әңгімелерін тыңдадық.

Ал Ф.Айдаровтың түркі руникалық жазуының маманы болғаны белгілі. Тоғыз баланың әкесі, ф.ғ.д., профессор Ф.Айдаровтың «Ең көлмаса бір баламды Төлеген Тәжібаев ұстазым секілді дипломат етсем» деген арманы Қазақстан егемендік алған жылдары жүзеге асты. Оның бір баласы, Наурыз Айдаров – дипломат.

Шәкірті көп ғалым бақытты болса, Төлеген Тәжібаев атамыз бақытты шығар. Әрине, көбі орындалмай, арманда кетті. 1964 жылы Мәскеуде операциядан қайтыс болмағанда, бәлкім, Қазақстанның тәуелсіздігін көрер ме еді... Қорыта айтқанда, Төлеген Тәжібаев бауырын жазып кесіле шаба алмаған тұлпар сияқты дүниеден жарқ етіп өте шыққан ұстазымыз еді...

Самат ӨТЕНИЯЗОВ,

Т.Тәжібаев атындағы этно-психология оқу-зерттеу орталығының атқарушы директоры, т.ғ.к.

Баспагердің баянды ісі айтылды

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ кітапханасында жазушы, журналист, аудармашы, баспагер Серік Әбдірайымұлының туғанына 80 жыл толуына орай, «Баспасөз бен баспа ісінің заманауи тенденциялары: дәстүр мен жаңашылдық» атты республикалық ғылыми-тәжірибелік конференция өтті.

Серік Әбдірайымұлы 1974 жылдан бастап, өмірінің соңына дейін Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің журналистика факультетінде студенттерге дәріс оқыды. Оқытушылық қызметпен қатар, шығармашылық жолда үлкен табыстарға жетті. Қазақстандағы баспа ісінің дамуына ықпал жасап, ірі баспагер ретінде танылды. Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың «Қазақ университеті» баспасының негізінде

90-жылдары «Санат» баспасын құрды.

Іс-шарада жазушы, баспагерлер – Бексұлтан Нұржекеұлы мен Кәдірбек Сегізбай, Д.Қонаев атындағы Еуразиялық заң академиясының ректоры Өмірәлі Жалаири, жазушы Зейнеп Ахметова, ҚР ҰҒА академигі Бақытжан Әбдірайым, Қазақстан Журналистер академиясының президенті, профессор Сағымбай Қозыбаев, профессор Қансейіт Әбдәзұлы сөз сөйлеп, баяндама жасады. Конференция аясында С.Әбдірайымұлына арналған кітап көрмесі және «Өмірдің үзік сырлары» атты фотокөрме ұйымдастырылды. Сондай-ақ С.Әбдірайымның өмірі мен шығармашылығына арналған «Ғибратты ғұмыр» атты кітаптың тұсаукесері өтті.

Іс-шара соңында «Серік Әбдірайымов оқуларының» жүлдегерлерін марапаттау рәсімі өтті.

Гүл ҚҰТТЫБЕКҚЫЗЫ

Конференцияда филология ғылымының докторы, профессор Жанғара Дәдебаев

С.Әбдірайымовтың қызметі мен шығармашылығы жайында мазмұнды баяндама жасады.

Жасыл әлемнің қыр-сырын зерттеуші

Көшбасшы университетімізде білікті мамандар аз емес. Солардың арасында көпшілікке үлгі болатын өз ісінің майталмандары жетіп-артылады. Соңдай кәсіби маманның бірегейі – биология және биотехнология факультеті Биоалуантүрлік және биоресурстар кафедрасының ұлағатты ұстазы, көрнекті ғалым, тек ботаника саласында ғана емес, сонымен қатар Қазақстанның білім беру ісінде де танымал, биология ғылымының кандидаты, доцент Әбибулла Әметов.

XX ғасырдың 60-жылдары сол кездегі елдегі жалғыз университетте терең білім алуға талпынған қазақ жастары көп болды. Әбибулла Әметұлы жүзден жүйрік, мыңнан тұлпар атанып оқуға қабылданды. 1967 жылы «Ботаника» мамандығы бойынша оқу ордасын аяқтады. Ауылдан келген жас жігітке алғашқы кезде сабақ біраз қиыншылық туғызғаны да анық. Өйткені ол кезде көптеген пәндерден қазақтілді мамандар жоқтың қасы еді. Алдына үлкен мақсат қойған Әбибулла барлық ауыртпашылықты жеңіп оқу озаты атанды, тіпті сабақтан қолы бос кезде ғылыми жұмыстармен де айналысып, жасыл әлемнің қыры мен сырын зерттеуге бел буды.

Болашақ академик ҰҒА-ның вице-президенті болған, Одақ көлемінде ризология ғылымын дамытуға үлкен үлес қосқан Иса Байтулиннің ұсынысымен өсімдіктің маңызды органдарының бірі – тамыр жүйесін зерттеуді қолға алды. Осы салада Әбибулла Әметұлы Қазақстанның ботаника

ғылымының дамуына ерекше үлес қосты. Кәсіби маман болып шығуына өзі білім алған университеттегі ұстаздарының еңбегі, өзінің жаңалыққа деген талпынысы зор болды. 1968-1971 жж. Ботаника кафедрасының аспиранты атанды. 1974 жылы кандидаттық диссертациясын ойдағыдай қорғады.

Әбибулла Әметұлы 1981 жылы факультет басшылығы педагогикалық жұмысқа шақырды. Ұзақ уақыт биология факультетінің Ботаника кафедрасында ассистент, аға оқытушы, доцент, профессор міндетін атқарушы ретінде қызмет атқарып келеді.

Көрнекті ғалымның қаламынан туған жүздеген ғылыми еңбегі бір төбе де, орта мектепке және жоғары оқу орындарына арнап жазған «Ботаника» оқулықтарының өзі бір төбе. Оған дәлел – ЖОО-ға арнап жазған оқулықтың бірнеше мәрте баспадан шығуы. Сонымен қатар Әбибулла ағамыздың әрі әріптесіміздің жетекшілігімен қаншама бакалавр, магистранттар дипломдық

көшімдерін беріп бергенін көрсетпей ме?

Әбибулла Әметұлы кафедрада 40 жылдан астам еңбек етуде. Көрнекті ғалым әрі ұлағатты ұстаз 200-ден астам ғылыми жұмыстың авторы, оның ішінде 2 монография, 7 оқулық, 10 оқу құралы, «Өсімдіктер систематикасы» бойынша (қазақ және орыс тілдерінде) екі тест тапсырма жиынтығы жарық көрді.

Ол әріптестеріне, шәкірттеріне, білім алушыларға көмегін еш уақытта аямайтын, ақыл-кеңес беруден жалықпайтын, кез келген жағдайда қол ұшын беруге дайын тұратын нағыз азамат. Осы кезде Уильям Уордтың «Жай мұғалім айтады, жақсы мұғалім түсіндіреді, керемет мұғалім көрсетеді, ұлы мұғалім шабыттандырады» деген сөзі еріксіз еске түседі. Осы сөздің соңғы екеуі әріптесіміздің табиғатын ашып тұр десек, артық болмайды. Өйткені осы екі қасиеттің екеуін де Ә.Әметұлының бойынан әр уақытта табуға болады.

Зерделі ғалымның жетекшілігімен бір кандидаттық, бір PhD ғылыми дәреже алуға арналған диссертация қорғалды. Қазір «8D051808 – Геоботаника» мамандығы бойынша 4 PhD докто-

рант дайындау үстінде. Ұлағатты ұстаз докторанттарға «Жергілікті флора», «Өсімдіктер интродукциясы», «Геоботаниканың өзекті мәселелері», «Өсімдіктер географиясы», «Индикациялық геоботаника» және т.б. курстардан дәріс оқиды. Әбибулла Әметұлы ботаника және геоботаника саласындағы өзекті мәселелерді шешуде «Биологические особенности, современное состояние и охрана ценопопуляций некоторых редких видов растений Алматинской области» (2011-2014 жж.), «Ботанические исследования некоторых перспективных видов из семейства Polygonaceae Juss. (род Polygonum L.) местной флоры» (2012-2014 жж.), «Оценка состояния ценопопуляций некоторых редких, лекарственных видов растений Заилийского Алатау с использованием ботанических и молекулярно-генетических методов» (2015-2017 жж.) ғылыми жобаларына жетекшілік етті.

Әбибулла Әметұлы – адамгершілігі мол, білімпаз, отаншыл, ұлтжанды, үлкенге құрмет, кішіге ізет көрсете білетін, қазақша айтқанда: «сегіз қырлы, бір сырлы» азамат. Өте әңгімешіл. Елдің тарихы мен дәстүрін терең білуші, көсемсөздің қас шебері, шежіреші.

Бірлікбай ЕСЖАНОВ,

*б.ғ.к., доцент
Әсел ЧИЛДІБАЕВА,
PhD, аға оқытушы*

ҚазҰУ Қытайдың жоғары оқу орындарымен тығыз қарым-қатынас жасауды жолға қойды. Бүгінгі таңда университет ҚХР-дың 43 жоғары оқу орнымен серіктестік орнатты. Қарым-қатынастың мақсаты – ел аралық, университетаралық білім, ғылым ынтымақтастығын дамыту.

Қытай жастары қазақ тілін үйренуге құлықты

алғашқы курста бірінші шет тілі ретінде тек орыс тілін оқыса, екінші курстан бастап қазақ тілін екінші шет тілі ретінде меңгеруді бастайды.

2021/22 оқу жылы пандемияға байланысты студенттер қазақ тілін үйренуді онлайн бастауға мәжбүр болды. Ал 2022/23 оқу жылы жеті студент Қазақстанға келіп, ҚазҰУ-дың жатақханасында тұрып, ЖОО-ға дейінгі білім беру факультетінде қазақ тілін меңгеруді жалғастыру үшін бар күшін салып кірісті. Оқып жатқан студенттердің тілге деген құлшынысы жақсы. Олардың қазақ тіліне деген ерекше құрметін байқаймыз.

Алыс-жақын мемлекеттерді, ондағы халықтың болмысын, мәдениетін, қоғамдық қарым-

қатынасын, әлеуметтік әдеби, саяси-экономикалық бағытының негізін сол елдің ұлттық тілін меңгеру арқылы танып-білу қашанда тиімді. Мағжан Жұмабаев «Бір ұлттың тілінде сол ұлттың сыры, тарихы, мінезі айнадай көрініп тұрады» деді емес пе?! Тіл – ұлттың тірегі.

Студенттер дәрісханадағы оқу-білімнен басқа, тілді білудің, халықты танудың басқа жағдайларын қалт жібермей, белсенді өмірді ұстанады. Оқудан тыс уақытта мұражайларға барып, ондағы экспонаттарды зерттеп, орысша, қазақша атауларын қатар жаттайды. Тілді терең түсінбесе де, Алматы театрларына баруды да әдетке айналдырған.

Алматы көшелерін, саябақтарын, сауда орталықтарын аралағанда көрген, білген қызықтарын айтып, түсінбеген жағдайларын үнемі сұрап отырады. Тіпті ет асуды,

палау пісіруді де қызық көріп, үйреніп алған.

Студенттер факультеттің өміріне де белсенд араласуды көздейді. Халықаралық ғылыми конференцияларға қатысып, қызықты баяндамалар жасап жүр. Таңдап алған тақырыптарына қарап, студенттердің қызығушылық аясының кеңдігін байқауға болады. Олар екі ел арасындағы су ресурстары, тіл саясаты, теміржол қатынасы, ұлттық әдет-ғұрып, қазіргі интернет-сауда сияқты тақырыптарды қазақ тілінде баяндап, мазмұнын ашуға тырысты. Сондай-ақ шетелдіктердің тілдік және жалпы білім беру дайындығы кафедрасы жыл сайын ұйымдастыратын қазақ және орыс тілдері олимпиадасына қатысып, өздері туралы видеороликтер жасап, жүлделі орындарға ие болды.

Бір айта кетерлігі, Қытай Халық Республикасындағы Қазақстан елшілігі Наурыз мерекесіне байланысты Қытайдың төрт ЖОО-сы арасында ұйымдастырған қазақ тілінде мәнерлеп оқу мен елтану байқауында Хуан Юйсинь бас жүлдені, Фэн Сяо үшінші орынды жеңіп алды.

Бұл студенттер – болашақтағы екі ел арасындағы елшілер. Олар алған білімін болашақта екі елдің игілігі үшін жұмсайды деп сенеміз.

Гүлбағиша МҰСАЕВА,
ЖОО-ға дейінгі білім беру факультеті

Осындай оқу орындарының бірі – Бейжің шет тілдер университеті. Бұл университетте төрт жылда бір рет он шақты талапкерді қазақ тілін екінші шет тілі ретінде үйрену үшін оқуға қабылдайды. 2016 жылдан бері Бейжің шет тілдер университетінде екінші топ түлек қазақ тілін үйреніп жатыр. Бейжің шет тілдер университетіне түскен студенттер

Жас ғалым Гүлжанат Танабекованың ғылымда қол жеткізген табысына қарап осылай деуге негіз бар. Ол 2009 жылы «5B060800 – Экология» мамандығы бойынша ҚазҰУ-ға оқуға түсіп, оны қызыл дипломмен аяқтап шықты. Ғалым болар жасты зейінен-ақ тануға болады. Гүлжанат Бақытқызы сабақты үздік оқып қана қоймай, ғылымға икемі барын аңғартты.

Ғылымға икемділік студенттік шақтан қалыптасады

Бакалавриатта оқып жүрген кезінде студенттер арасындағы байқаулар мен жобаларға қатысып, жеңімпаз атанып жүрді. Талапты студенттің оқуын одан әрі жалғастыратыны анық еді. «6B060800 – Экология» мамандығының магистратурасына грантқа түсіп, оны да үздік аяқтады. Осы кезде қызметке де араласа бастады. 2017-20 жылдар аралығында «6D060800 – Экология» мамандығының докторантурасында оқыды. Араға екі жыл салып докторлық диссертациясын сәтті қорғап, философия ғылым докторы (PhD) дәрежесін иеленді. Сондай-ақ осы жылы Ғылым және жоғары білім министрлігі қаржыландыратын «Жас ғалым» жобасын ұтып алды. Одан кейін Зоология институтының постдокторантурасына түсіп, зерттеу жұмысын жалғастыруға мүмкіндік алды. Қазіргі таңда 40-тан астам ғылыми мақала жариялады. Сондай-ақ бір оқу-әдістемелік құрал жазып, бір авторлық куәлік алды.

Гүлжанат Бақытқызы – ізденімпаз жас ғалым. Қазақ халқының даналығында «Ізденген жетер мұратқа» деген қанатты сөз бар. «Ғалым адам еңбектенуді жақсы көріп, сергек жүруі керек. Жалқау адамнан ғалым шықпайды», – дейді ол. Өзінің зерттеп жүрген тақырыбымен жарқ етіп көрінген жас талап алғашқы белестерді бағындыра бастады. Көп ұзамай-ақ «Үздік жас ғалым – 2021» атанып, арнайы төсбелгі және I дәрежелі дипломмен марапатталды. Оның кеудесінде «Қоғам көшбасшысы – 2021» төсбелгісі де жарқырайды. Бір жылдан соң жас ғалым ТМД-ның «100 жаңа тұлға – 2022» жобасының жеңімпазы атанды. Бұл байқауды жалпыұлттық қозғалыс саналатын «Бөбек» қауымдастығының заңды тұлғалар бірлестігі ұйымдастырды. Гүлжанат Бақытқызының жетістіктері ТМД-ның «100 жаңа тұлға – 2022» талантты көшбасшылардың халықаралық энциклопедиясының 1-кітап жинағында жарияланған.

Қазір тіл білетін жастардың заманы. Тіл – білімнің қайнар көзі. Мұны түсінген жас буын шет тілдерін үйренуге ұмтылады. Көп тіл меңгеруді мақсат еткен Гүлжанат замандасымыз қазір төрт тілде (қазақ, орыс, ағылшын, түрік) еркін сөйлеп, жазады. Ағылшын тілі бойынша сертификаттарының (IELTS – 5.5, TOEFL ITP – 467) көрсеткіші жоғары.

Жас ғалым еңбек жолын университеттен бастағанын жоғарыда атап өттік. 2019 жылдан бастап аға оқытушылық қызмет атқарып келеді. Ол «Жасыл көпір ұрпақтан-ұрпаққа» атты халықаралық жастар конференциясының тұрақты ұйымдастырушысы. Сонымен қатар қазақстандық және шетелдік жастармен ақпарат алмасатын платформаның <https://greenbridgework.kaznu.kz/> сайты үш тілде жүргізді. «Қазақстанның жоғары оқу орындарына «жасыл» кеңселерді енгізу» (2014-15 жж.) жобасына және «I-WEB Су айналымын интеграциялық басқару: білім және бизнес саласындағы дамыту» (2016 ж.), «Тянь-Шань жабайы алмалы ормандарының экологиялық менедж-

Тұрсынкүл БАЗАРБАЕВА,
Тұрақты даму бойынша ЮНЕСКО кафедрасының доценті

Әйгерім КЕРІМҚҰЛОВА,
аға оқытушы

Ұстаздық жолда тынбай еңбектеніп келеді

«Даңқ пен абыройға кенелуімде мен бір адамға қарыздармын, ол – ұстазым», – деп атақты Аристотель бас иген ұстаз қай заманда да ұлы тұлға болған. Менің түсінігімде, ұстаз дегеніміз – басқаның ойына қозғау сала білетін тылсым күш иесі. Мен білетін осындай ғаламат күш иесінің бірі – ұлағатты ұстаз, ғалым Раушан Авакова. Мен Раушан апайды докторантураға оқуға түскен кезімнен бері ғалым, ұстаз ретінде танып, араластым. Өзіне ғана тән асау мінезі, ерекше қасиетімен тәлімгерін баурап алатын ұстазыма жылы сөз арнауды өзіме шәкірттік парыз деп санаймын.

Осы жерде Раушан Амрдинқызының қазақ ғылымына сіңірген еңбегіне азкем тоқталғым келеді. Өйткені менің көз алдымда ұстазым кенжелеп қалған қазақ түркологиясын қалайда көшке қосамын деп талпынып жүрген жанкешті ғалым, қамқор ұстаз.

Қазақ ғылымының аты алтын әріппен жазылған ғалымдарының бірі Алтай Аманжоловтың шәкірті болудың салмағы мен жауапкершілігін жақсы түсінген Р.Авакованың қаламынан туған ғылыми еңбектер қазақ түркологиясына үлкен үлес қосты. «Түркі филологиясына кіріспе» атты оқулығы түркітану мамандығы бойынша ғылыми жоғары білім алғысы келетін талай магистрант, докторантқа бағдар беріп, жол көрсеткен компас-кітап болғаны да жасырын емес. Ғылым жолында аянбай еңбек етіп жүрген ғалым көптеген кітаптар мен мақалалардың авторы. Түркология

саласында тынбай еңбек етіп, ғылымның қыр-сырын шәкіртіне үйретуден жалықпаған жан.

«Жақсының жақсылығын айт – нұры тасысын» деп дана халқымыз айтпақшы, Түркітанушы-ғалым Раушан Авакованың Қазақ ұлттық университетінде «Түркітану» бөлімін алғаш ашып, түркітану мамандығының іргетасын қалағанын баса айтқым келеді. Өз басым ғалымды ұлылар ізін жалғастырып жүрген ұлағатты ұстаз деп құрметтеймін. Өйткені ол талай талантты түркітанушы ғалымдарды баулып, ұясын ұшырған филология факультетіне «Түркітану» мамандығын енгізіп, қазақ түркітануын тұғырға қондырғанмен бірдей үлкен іс атқарды.

Қазақ түркітануының дамуы үшін аянбай еңбек етіп жүрген ғалымның «Контактология: түркі мәдениетінің әлемдік өркениетке ықпалы» атты монографиясы ғылым

жолындағы үлкен ізденісінің жемісі. Еңбекте қазіргі заманғы өркениеттану классификаторында «түркілік өркениет» ұғымының болмауы себептері талданып, оны енгізудің ғылыми концепциясы мен көзқарасы беріледі. Сондай-ақ түркі тілдерінің әлемдік тілдерге, оның ішінде еуропалық, шығыстық тілдерге, тіл арқылы ол елдердің әдебиетіне, мәдениетіне, ғылымына, жалпы әлем өркениетіне тікелей әсері жан-жақты талданып, ғылыми дәйектермен дәлелденген. Ғалым еңбегі «Түркі әлемі – тарихтың сұрлеулі соқпағында әлемдік тарихқа, мәдениет пен өркениеттің туына негіз болған бірегей әлем» деп, түркі әлеміне шынайы бағасын беруімен де құнды.

Шынарай БҮРКІТБАЕВА,
Түркітану және алтайтану ғылыми-зерттеу институтының аға ғылыми қызметкері

Тұрақты даму мәселесі талқыланды

Экономика және бизнес жоғары мектебі Бизнес технологиялар кафедрасының ұйымдастыруымен «Қазақстанның тұрақты дамуы 17 мақсатының әлеуметтік-экономикалық құрамдастары» тақырыбымен студенттердің арасында талқы өтті.

ситетінің студенттері де қатысып, өз ой-пікірлерімен бөлісті.

Тұрақты дамудың негізі – жастардың заманауи көзқарасы. Студенттер өз сөзінде Қазақстанның тұрақты дамуы жолындағы тың мәселелерді көтерді. Атап айтқанда: ауыл шаруашылығын дамыту проблемалары, азық-түлік қауіпсіздігі және халықты жұмыспен қамту мәселелері терең талқыға

түсті. Іс-шара барысында студенттер осы тақырыптар аясында пікір алмасып, ой-ұсыныстарын ортаға салды. Сонымен қатар болашақта тұрақты даму саласындағы ынтымақтастықты жалғастыру туралы шешім қабылдады.

Мәдина БЕЙСЕНОВА,
э.ғ.д., профессор
Әйгерім ҚАЖМҰРАТОВА,
э.ғ.к.

С момента восстановления государственной независимости Казахстана – научное сообщество страны стало осознавать необходимость ускоренного развития своей, казахстанской школы международного права. В тот период научные исследования казахстанских ученых в сфере международного права, исходили как бы «изнутри», представляя взгляд на те или иные международно-правовые проблемы, с которыми сталкивалась наша Республика «не из-за пределов» государства в бытность нахождения в составе единого Союзного государства (СССР). Это объективное обстоятельство, характеризовало состояние казахстанской международно-правовой науки без какой-либо интеграции с внешнеполитическими структурами страны. Не секрет, что в рамках единого Союзного государства в Казахстане практически не готовились национальные кадры по международному праву.

Кузница казахстанской дипломатии

В аналогичной ситуации находились органы дипломатии страны, которые тем не менее успешно решали внешнеполитические задачи страны и сегодня можно смело утверждать – Республика Казахстан состоялась как государство и за период своего независимого развития заслужила международный авторитет и признание со стороны многих государств мира. Среди значимых достижений органов внешней политики Казахстана следует особо подчеркнуть – это организация и проведение Совещания по взаимодействию и мерам доверия в Азии и Шанхайской организации сотрудничества. Сегодня ШОС – это практически вторая после ООН международная организация с крупнейшей территорией и с населением более 3 млрд человек и на которой производится около трети внутреннего валового продукта мира. Следует также назвать заключение более 3000 международных соглашений в сфере безопасности, торговли, труда, социального обеспечения, интеграции, науки и т.д. среди которых особое место занимает заключение 12 августа 2018 года в городе Актау Конвенции о правовом статусе Каспийского моря с участием Республики Казахстан. Роль и значение казахстанской дипломатии в разрешении Каспийской проблемы является общепризнанной, которая способствовала разрешению одной из сложнейших международно-правовых проблем современности, имеющая особое геополитическое значение для обеспечения региональной безопасности на Евразийском пространстве.

Если оценить современное состояние международно-правовой науки Казахстана, то можно отметить, что свой отсчет становление казахстанская наука международного права берет с 1990 года, когда впервые в Республике, в составе юридического факультета тогда еще Казахского государственного университета имени С.М. Кирова (а с 1992 года Казахского Национального университета имени Аль-Фараби) была создана специализированная кафедра международного права под руководством профессора М.А.Сарсембаева. С началом

функционирования этой кафедры было положено начало подготовки первых национальных кадров, работающих в настоящее время не только в органах государственной власти, в иностранных, совместных компаниях, но и в научных учреждениях, и в высших учебных заведениях страны. В 2005 году профессорско-преподавательский состав кафедры инициировал создание Казахстанской ассоциации международного права одной из главных целей, которой является содействие в прогрессивном развитии казахстанской науки международного права.

В числе первых специалистов по международному праву в РК следует выделить Ж.О.Кулжабаеву, С.Ж. Айдарбаева, М.Б. Кудайбергенова, О.Н. Сафонову, Ж.М. Аманжолова, А.А.Сабитову, Ж.Т. Сайрамбаеву, Г.А.Машимбаеву и многих других. Особо отметим, что в становлении и развитии науки международного права Казахстана большую роль ученые – правоведы Казахстана и России Ю.М. Колосов, К.А.Бекешев, Г.М.Вельяминов, Г.Сапарғалиев, М.А.Сарсембаев, С.Н.Сабикенов и другие. В настоящее время основная часть юристов-международников Казахстана сосредоточена в КазНУ имени Аль-Фараби, которая в тесной интеграции с Институтом государства и права имени Г.С.Сапарғалиева КазНУ (до 2000г. Институт государства и права АН РК), активно вносят вклад в становление и развитие международно-правовой науки Казахстана.

Безусловно, казахстанская школа международного права находится на этапе становления и в силу этого факта необходимо государственное стимулирование для ее успешного развития и в первую очередь должна интенсивно развиваться научно-исследовательская работа по актуальным проблемам международного права участником, которых является Республика Казахстан. В этой связи, отдельные институты и отрасли международного права имеют для Казахстана особое значение, исследование и развитие которых, должно быть на особом приоритете во внешнеполитической деятельности страны и

в правовой науке Казахстана. Это соотношение международного и национального права, международное морское право, международное космическое право, международное экономическое право, международное экологическое право, международное гуманитарное право, право международной безопасности и другие.

Таким образом, практическое осуществление международно-правового регулирования с участием Республики Казахстан по вышеуказанным проблемам предполагает всестороннее изучение международного права на основе проведения фундаментальных и прикладных научных исследований. Поскольку официальная позиция РК в разрешении вышеназванных проблем нуждается в дополнительном научном обосновании с международно-правовых позиций, что даст казахстанской дипломатии существенные аргументы для отстаивания и защиты собственных национальных интересов по всем приоритетным направлениям – устойчивое экономическое развитие, обеспечение экологической, энергетической и продовольственной безопасности.

Сегодня мир постепенно преобразовался в единую систему, соединенную глобальными информационными, коммуникационными, торговыми, научными и многими иными связями. Тенденция развития международно-правовой науки в странах мирового сообщества характеризуется постоянным возрастанием объема исследований по поисковым и прикладным научным направлениям. В соответствии с требованиями государственной политики во многих государствах Америки, Европы и других континентов ученые сосредотачивают свое внимание главным образом на научной разработке наиболее актуальных практических правовых проблем. В этом контексте можно утверждать, что в каждой стране международно-правовая наука сегодня исследует прежде всего национальные задачи, вытекающие из наиболее актуальных внешнеполитических проблем государства. За годы независимости наша страна состоялась как государство и поэтому в Республике Казахстан необходимо создавать условия для развития казахстанской науки международного права деятельности, которой должна быть ориентирована на теоретические и прикладные аспекты наиболее актуальных для Казахстана международно-правовых проблем.

Арон САЛИМГЕРЕЙ,
к.ю.н., доцент, директор института
государства и права им.
Г.Сапарғалиева КазНУ, президент
Казахстанской ассоциации
международного права

Удостоен звания «Почетный профессор КазНУ»

В рамках весенней школы, проводимой кафедрой Политики и организации здравоохранения факультета медицины и здравоохранения прошли семинары, консультации и открытые лекции визитинг-профессора кафедры Политики и организации здравоохранения Гржибовского А.М. по актуальным вопросам планирования научных исследований.

Андрей Мечиславович Гржибовский работает в качестве визитинг-профессора на кафедре с 2019 года. В настоящее время является начальником управления по научной и инновационной работе ФГБОУ ВО СГМУ МЗ РФ, профессором Сеченовского университета (г.Москва), главным научным сотрудником лаборатории Арктического мониторинга С(А)ФУ. В 2001-2017гг. работал в должности старшего советника Главного эпидемиолога Норвегии, старшего советника университета г.Осло по вопросам биостатистики, и профессора общественного здоровья в Арктическом Университете Норвегии, координировал грантовые программы Norway Grants & European Economic Area Grants в области здравоохранения в странах Европы, с 2022 года является экспертом Российского Научного Фонда. Автор более 600 научных публикаций, из них более 200 полнотекстовых статей в журналах Web of Science/Scopus, в том числе в Q1. H-индекс – 23. Главный редактор журнала «Экология человека» (Scopus Q3), ассоциированный редактор от РФ в International Journal of Circumpolar Health (WoS, Scopus Q2), редактор рубрики в Vaccines (Scopus Q2). Эксперт-аналитик ВОЗ по оценке уязвимости населения Казахстана к изменениям климата (2011-2012).

За время сотрудничества с КазНУ профессор опубликовал более 40 статей с аффилиацией КазНУ в рецензируемых журналах, индексируемых в базах Scopus и Web of Science, являет-

ся научным консультантом 9 докторантов. Он является инициатором научных 3 проектов с участием преподавателей кафедры, постоянно читает лекции и проводит семинары для магистрантов и докторантов по дисциплинам «Биостатистика», «Продвинутая эпидемиология».

Открытые лекции визитинг-профессора кафедры политики и организации здравоохранения Гржибовского А.М. посвящены вопросам продвижения научных проектов от идеи до реализации результатов и публикации, вопросам биостатистики (многомерные методы анализа биомедицинских данных, выбор статистического критерия для анализа данных в зависимости от целей исследования: обзор, стратегия, нюансы и др). В открытых лекциях участвовали магистранты и докторанты факультета медицины КазНУ им. Аль-Фараби, КазНМУ им. С.Д.Асфендиярова, КМУ «ВШОЗ», КРМУ. Профессор Гржибовский А.М. работает с казахстанскими ВУЗами с 2011 года. За это время им подготовлено 47 докторов PhD.

Профессор Гржибовский А.М. за вклад в развитие медицинской школы КазНУ и результативную работу, приказом ректора Туйебаева Ж.К., удостоен звания «Почетный профессор КазНУ им. Аль-Фараби».

Гульнар КАПАНОВА,
д.м.н., профессор

Алтынай БАЛМУХАНОВА,
PhD, кафедра политики и
организации
здравоохранения

Тропа питомца университета

Копаясь в своем домашнем архиве набрел на мартовский номер 1953 года (70-летней давности) нашей университетской газеты «За отличную учебу». Таким было первоначальное название «Қазақ университеті», отмечающей ныне в апреле свое 75-летие.

нова. Думаю, этот номер газеты украсит создаваемый по инициативе автора этих строк и медиахолдинга «Алатау ақпарат» (газеты «Алматы ақшамы» и «Вечерний Алматы») единственный в стране музей прессы Казахстана, как один из артефактов истории нашего государства, отображенный на газетной странице.

Тяга к слову начинается с малого, замечательный карьерный рост и мировая известность Ануара Алимжанова – тому пример.

Сагымбай КОЗЫБАЕВ,
доктор исторических наук,
профессор

Мечта всех молодых людей – найти свое достойное место в этой жизни и стать нужным ценным кадром и профессионалом любимой Родины. Осознанный выбор молодыми людьми своей будущей профессии является одним из важных решений, во многом определяющих их дальнейшую жизненную стратегию.

Профессиональное направление - путь в будущее

Глобализация, возросший уровень конкуренции на рынке труда, отмирание «старых» и появление новых профессий – это та реальность, для ориентации в которой необходимы соответствующие знания и навыки. Как показывает опыт многих стран, предоставление качественных услуг по профессиональной ориентации на всех уровнях образовательной системы относится к числу неотъемлемых функций государства. Каждый человек должен учиться и обучаться по специальности. Выпускники школы сначала выбирают основные дисциплины для поступления в ВУЗ, а при выборе образовательной программы, очевидно, задумываются.

Большое значение в сознательном выборе профессии имеет и формирование способностей человека. Это связано с формированием психологического сознания человека: способностью, интересом, ценностью направления, профессиональным планом, идейным доверием и т.п. Поэтому в выборе профессии особое место занимает способность. Сегодня наблюдается ужесточение требований рынка труда к уровню профессиональной подготовленности кадров, и это привело к тому, что обществом все чаще и чаще поднимаются

вопросы о проблемах профориентации молодежи. Осознанный подход к выбору будущей специальности выступает в качестве индикатора понимания социальной и профессиональной роли в обществе.

Профессиональная ориентация – это деятельность, направленная на подготовку молодого поколения к осознанному выбору соответствующей профессии, которая ему нравится. Посредством профессиональной ориентации необходимо воспитывать учащихся в мире специальностей, их содержание, особенности, требования, предъявляемые физическому лицу, в сочетании с их внутренними качествами и интересами к сознательно выбранной специальности, отвечающей задачам развития производственной, хозяйственной отраслей, ее роли в условиях рыночной экономики. Большинство студентов, которые поступают к нам и учатся, чувствуют, что ошибаются в предметах выбора. К примеру, готовятся к выбору «химико-биологической» дисциплины, а то, что они также могут выбрать «химию-физику» и стать квалифицированными специалистами в других не менее интересных областях химической промышленности они абсолютно дезинформированы.

Тем не менее охват данными мероприятиями в стране остается крайне низким, подавляющее большинство областных и районных школ не оснащены кабинетами профориентации, не имеют

доступа к информации, не проводят встреч учеников с представителями организаций третичного образования, также основным препятствием является недостаточность финансовых ресурсов, что не позволяет осуществить абсолютный охват школ РК профориентационными мероприятиями. В этой связи ППС кафедры физической химии, катализа и нефтехимии факультета химии и химической технологии КазНУ им. Аль-Фараби (Аубакиров Е.А., Жаксылыкова Г.Ж., Кудайбергенов Н.Ж., Усипбекова Е.Ж., Канапиева Ф.М., Супиева Ж., Василена Г.К.) провели открытую встречу в онлайн формате со школами ряда регионов страны (Кызылординская, Абайская, Жамбылская области). Руководство и учащиеся нескольких школ ознакомились с университетом, факультетами и кафедрами, получили исчерпывающие ответы на интересующие их вопросы и выразили благодарность в проведении данного мероприятия.

Гулбану ЖАКСЫЛЫКОВА,
Фатима КАНАПИЕВА,
преподаватели кафедры
Физической химии, катализа
и нефтехимии

А кем я стану, когда закончу КазНУ?

Достаточно часто у студентов возникают вопросы о трудоустройстве по окончании университета, сомнения в выборе специальности и какие конкретно компетенции, приобретенные после окончания бакалавриата, им понадобятся в трудовой деятельности.

Преподавателями кафедры МКМ было организовано профориентационное мероприятие «Возможности устройства выпускников МКМ», призванное помочь студентам развеять сомнения и получить вектор для дальнейшего развития. Проводилась обзорная лекция о направлениях и сферах трудоустройства: разъяснение сути специальности МКМ, основным направлениям и траекториям специальности, о сферах и местах трудоустройства, были даны рекомендации по составлению резюме и прохождению собеседований, на примерах учились принимать решения с помощью «Квадрата Декарта». Также были приглашены выпускники прошлых лет, что поделились своим опытом и ответили на вопросы ребят.

Студенты узнали, где они могут работать в дальнейшем, ка-

кие компетенции им необходимо развивать и чему стоит уделить наибольшее внимание, сравнили требования различных сфер деятельности, где выпускники могут реализовать себя, получили ответы на интересующие их вопросы. Мероприятие проводилось с использованием современных технологий взаимодействия с аудиторией – интерактивных опросов. Каждый студент принимал участие в голосованиях, многие активно задавали вопросы. По результатам завершающего опроса студенты оценили полезность мероприятия на 4.74 балла из 5.

Юлия САБИРОВА,
докторант PhD
преподаватель кафедры МКМ
механико-математического
факультета

Международный День Земли в КазНУ отмечается ежегодно. Он является одним из наиболее известных экологических праздников в мире. Этот день призван напомнить нам о необходимости сохранения и защиты нашей планеты, озеленению и пропаганды бережного обращения с природой, которая становится все более уязвимой и нуждается в нашей помощи.

кратить площадь мусорных полигонов.

В рамках Дня Земли и всемирного движения Green Campus, магистранты кафедры Финансы и учет Высшей школы экономики и бизнеса органи-

Студенческий экомарафон

В свою очередь, движение Green Campus – это глобальная инициатива, которая призывает к созданию экологически устойчивых университетов. Целью этого движения является снижение негативного влияния университетов на окружающую среду и увеличение их ответственности за будущее нашей планеты.

Одной из ключевых концепций всемирного движения Green Campus является отдельный сбор мусора. Раздельный сбор мусора – это важный шаг в сохранении нашей планеты для будущих поколений. Несортированный мусор попадает на свалки, загрязняет почву и воду, ухудшает качество воздуха и вызывает заболевания у животных и людей. В среднем за год один человек выбрасывает порядка пятисот килограммов мусора, а если считать среднестатистическую семью из четырех человек, то она уже производит 2 тонны мусора в год. Представьте сколько мусора лично от вас и вашей семьи накопится и будет на свалке через 10 лет. Когда весь этот мусор мог быть отсортирован, отправлен на переработку и использован повторно.

Эта акция была направлена

на то, чтобы побудить интерес студентов к раздельному сбору мусора и о возможности сдачи макулатуры и вторсырья для дальнейшей переработки. При этом, стоит отметить, что в среднем за год один человек выбрасывает порядка пятисот килограммов мусора. А ведь весь этот мусор мог быть отсортирован, отправлен на переработку и использован повторно. Эти действия позволяют не только вернуть в промышленный оборот максимум материалов, но и сократить расходы на вывоз мусора, а также снизить углеродный след, общее загрязнение окружающей среды, в том числе со-

зовали экомарафон. Студенты, принимавшие участие в экомарафоне, в течение недели активно собирали мусор и сортировали его для дальнейшей переработки. Как результат, в этом году участниками экомарафона было собрано 48 килограмм макулатуры, которые были отсортированы и сданы в пункт приема макулатуры KWR (Kazakhstan Waste Recycling). Студентам, собравшим самый большой объем макулатуры, были выданы подарочные сертификаты от магазинов лицензированных спортивных товаров.

Бакыт СУЛТАНОВА,
к.э.н., ассоц. профессор

Студенттер шығармашылық сайыста бақ сынады

Шығыстану факультетінде дәстүрлі XV республикалық пәндік олимпиада болып өтті. Сайысқа елімізде «Шығыстану» білім беру бағдарламасы бойынша мамандар даярлайтын ЖОО-лар, атап айтар болсақ: Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, Л.Гумилев атындағы ЕҰУ және Абылай хан атындағы ӘТЖХҚ университеттеріндегі шығыстану факультеттерінің білім алушылары бақ сынасты.

ҚазҰУ шығыстану факультетінде оқытылып жатқан шығыс тілдерінде – араб, түрік, қытай, корей және жапон – сол елдердің тілі, әдебиеті, тарихы, мәдениеті таныстырылып, насихатталды.

Екі күнге созылған олимпиадада студенттер екі тур бойынша өз білімдерін ортаға салды.

Бірінші турда олимпиадаға қатысушылар таңдаған тақырыптары бойынша оқып жатқан шығыс тілдерінің бірінде эссе жазып, шығармашылық қабілеттерін көрсетті. Ал екінші турда сол елдердің мәдениеті мен әдебиеті, экономикасы мен дамуы, ішкі-сыртқы саясаты, халықаралық байланыстары туралы араб тілінде баяндап берді.

Әділқазылар білім алушы-

лардың шығармашылық сайысында мәтіннің таңдалған тақырыпқа сәйкестігін, шынайылығы мен даралығын, ойын жеткізудегі ұшқырлығы мен жинақылығын, сөйлем құраудағы стилистикалық және грамматикалық қалыптардың сақталуын басты назарда ұстады. Араб елдері туралы жан-жақты мағлұмат беретін презентациялық жобада сайыскердің ойын жеткізудегі ептілігі, шешендік қабілеті, фонетикалық қағидалардың сақталуын қатаң қадағалауы шешуші фактор болды.

Таяу Шығыс және Оңтүстік Азия кафедрасы арабтану бөлімінің студенттері мен Л.Гумилев атындағы ЕҰУ білім алушылары бақ сынасқан додада ҚазҰУ шығыстану факультетінің 3-курс студенті

Алина Қадырова жеңіске жетіп 1-орынды иеленсе, 2-орынға екі студент лайықты деп танылды. Олардың бірі ҚазҰУ шығыстану факультетінің 3-курс студенті Бекзат Еркінов болса, екіншісі – Л.Гумилев атындағы ЕҰУ студенті Әли Дарханұлы. Ал үшінші орынды Л.Гумилев атындағы ЕҰУ студенті Мұхаммед Ардақұлы қанағат тұтты.

Олимпиаданың жабылу салтанатында жеңімпаздар арнайы сертификатпен марапатталып, сый-сияпаттарға ие болды.

Айдынгул ХАВАН,
арабтану бөлімінің
меңгерушісі

Дариға КӨКЕЕВА,
Таяу Шығыс және Оңтүстік
Азия кафедрасының
меңгерушісі

Тағылымдама – мүмкіндік мекені

«ЛУКОЙЛ Лубрикантс Орталық Азия» ЖШС-нің білім беру мекемелерімен ұзақ мерзімді ынтымақтастыққа бағытталған өзара қарым-қатынасын жетілдіру мақсатында студенттердің ғылыми-зерттеу жұмысында, тағылымдамасында, кадрлар резервін қалыптастыруда мұнай-газ, химиялық бейіндерге маманданған жоғары оқу орындарымен кешенді бағдарлама бекітілді.

Компания ҚазҰУ-дың студенттеріне қызығушылық танытып, жыл сайын 4-курс студенттерін ақылы және тұрақты жұмысқа орналасуға мүмкіндігі бар тәжірибе алмасуларға шақырады. Тағылымдама білім беру процесінің ажырамас бөлігі, мұны химия және химиялық технология факультетінің студенттері өте жақсы түсінеді. Өйткені ол студенттерге өздері таңдаған салада практи-

калық тәжірибе алуға мүмкіндік береді. Нақты жағдайда жұмыс істей отырып, студенттер теориялық білімін жетілдіреді, іс жүзінде оны қалай қолданылатынына көз жеткізеді. Тағылымдама әдетте оқытылмайтын салалық дағдыларды игеруге жол ашады. Бұған мамандандырылған жабдықтарды пайдалану, сапаны бақылау сынақтарын орындау және өндірістік процестердің қыр-

сырын түсіну кіреді. Сондай-ақ салалық мамандармен байланыс жасайды. Бұл оқуды аяқтағаннан кейін жұмыс табуға көмек беретін құнды нәтижеге әкелуі ықтимал.

Таяуда химия және химиялық технология факультетінің студенттері әлемге әйгілі «ЛУКОЙЛ Лубрикантс Орталық Азия» ЖШС компаниясының бейімделу және

оқыту жөніндегі менеджері Сергей Барбашовпен кездесу ұйымдастырды.

С.Барбашов сапарының мақсаты студенттерді ақылы және тегін тағылымдама шарттарымен таныстыру болды. Әрі қарай ол компанияға мамандарды іріктеп, жұмысқа орналастыру мән-жайын айтып, студенттердің сауалына жауап берді. Сонымен бірге зауыттың өндірістік желісін, сапаны бақылау, логистика бөлімі жайлы видеохабар көрсетті. Басқа елдерге жұмысқа орналасу перспективаларына тоқталып, шілдеден қалмай ақылы тағылымдамадан өту үшін қандай қадам жасау қажет екенін егжей-тегжейлі баяндап берді.

Гүлзира ВАСИЛИНА,
Фатима ҚАНАПИЕВА,
Физикалық химия, катализ және мұнайхимия кафедрасының ұстаздары

ҚҰРМЕТТІ ОҚЫРМАН!

«QAZAQ
UNIVERSITETI»

ГАЗЕТИНЕ ЖАЗЫЛУ ЖЫЛ БОЙЫ ЖАЛҒАСАДЫ

Газетке жазылу индексі: 64787

- «Qazaq universiteti» газеті – 75 жылға жуық тарихы бар іргелі басылым.
- Газет 2022 жылдың қаңтар айынан республика көлемінде таратылады.
- Басылымда елдегі және университеттегі айтулы жаңалықтар қамтылады.
- «Qazaq universiteti» газетіне жазылып, өз мақалаңызды ұсынуға сіздің де мүмкіндігіңіз бар.
- Егер сіз әлеуметтік осал топтағы студенттерге «Qazaq universiteti» газетін жаздырып, рухани қолдау білдіргіңіз келсе, Halyk bank QR қосымшасы арқылы төлем жасай аласыз.
- Ол үшін Halyk bank қосымшасы арқылы QR-кодты суретке түсіріп, белгілеу (назначение) бөлімінен «Qazaq universiteti» газетіне жазылу» деген бөлікті толтыру керек.
- Ал республика көлеміндегі оқырмандар үшін «Қазпошта» АҚ-ның барлық бөлімшелері қызмет көрсетеді.

«ҚАЗПОШТА» АРҚЫЛЫ ЖАЗЫЛУ БАҒАСЫ:

	Аудан/ауыл	Қала
6 айға	1853,22 теңге	1743,57 теңге
12 айға	3706,44 теңге	3487,14 теңге

Ғылым және жоғары білім саласындағы жаңалықтармен танысқыңыз келсе,
«QAZAQ UNIVERSITETI»
газетіне жазылуды ұмытпаңыз!

Тарату бөлімінің байланыс телефоны: 377-32-86, ішкі: 1486
+7 747 325 6874

ҚҰРЫЛТАЙШЫ:

Әл-Фараби атындағы
Қазақ ұлттық университеті

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің
Басқарма Төрағасы – Ректоры
Жансейіт ТҮЙМЕБАЕВ

Ақпарат және коммуникациялар
департаментінің директоры
Қаншайым БАЙДӘУЛЕТ

Бас редактор: Гүлнар ЖҰМАБАЙҚЫЗЫ
Жауапты хатшы-дизайнер: Талғат КІРШІБАЕВ
Тілшілер: Қайыржан ТӨРЕЖАН,
Гүлзат НҰРМОЛДАҚЫЗЫ,
Нұрбек НҰРЖАНҰЛЫ
Фототілші: Марат ЖҮНІСБЕКОВ
Корректор: Күләш ҚАДЫРБАЕВА

МЕКЕНЖАЙЫ:

- 050040, Алматы қ., Әл-Фараби даңғылы, 71, ректорат, 3-қабат, №305, 307 бөлме. Байланыс телефоны: 377-33-30, ішкі: 32-27, 32-28, тікелей: 377-31-48.
- Электронды мекенжай: kaznugazeta@gmail.com
- Газет редакцияның компьютер орталығында теріліп, беттелді. «Everest» баспаханасында басылды.

Кезекші редактор: Гүлзат НҰРМОЛДАҚЫЗЫ

Бағасы келісім бойынша.

Газетке жазылу индексі: 64787

Таралымы – 2500

- Жарияланған мақаладағы автор пікірі редакцияның көзқарасын білдірмейді.
- Редакцияға түскен қолжазба қайтарылмайды, үш компьютерлік беттен асатын материалдар қабылданбайды.
- «Qazaq universitetine» жарияланған мақала көшіріліп басылса, сілтеме жасалуы міндетті.
- Жарнама мәтініне жарнама беруші жауапты.